

DEBRECZEN

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI HIRLAP.

A debreczeni - vidéki „függetlenségi párt” közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:

Négy hasábol petitaorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmű, mint szintén több
izbeli hirdetések, alkú szerint a
legolcsóbb árért.
Bályegdíj: minden beiktatásért külön
30 kr.
„Nyilt-tér”-en megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
Né v. vagy bérmentetlenül beküldött
késiratok nem vétetnek tekiutbe. —
Ugyisintén kősziratok nem adatnak
viszsa.

Előfizetési árak:

Helyben és postán küldve:
Egy évre 10 frt. Negyed évre 2 ft 50 kr.
Fél évre 5 „ Egyes szám — „ 3 „
Előfizetési pénz a minden közlemény:
tőpiacz, VECSEY-tíz földzint a szer-
kesztőségbe bermentve küldendők.
Előfizethetni helyben:
TELEGDI K. LAJOS és ifj. CSÁTHY
KAROLY könyvkereskedésben és a
szerkesztőségnél, Egyébütt a postabiva-
lakok utján.

Az új miniszterek.

A mai napon veszi át Széchényi Pál gróf a földmívelési ipar és kereskedelmi miniszterium vezetését. Egészen megszokott dolog már, hogy a Tisza elnöksége alatti miniszterium egyes tagjai kilépnek, helyökbe lép más.

Az első alkalmakkor nagy port vert fel egy-egy még akkor válságosnak nevezett változás. Simonyi br. kilépését végzetesnek tekintette az ország a Tisza kormányra nézve. Sok dolgot adott a közvéleménynek Széll kilépése is, ma már ott all a dolog, hogy egyre-másra változhatnak a miniszterek, épen annyi jelentőséget tulajdonít neki a nemzet, mintha, az egyes után kis vagy nagy nullát ír a szeszélyes kéz. Nem kelt nagyobb visszatetszést még az olyan körülmény sem, mint a milyenek közt a legújabb miniszter Széchényi Pál gr. a kormányra lépett.

Mindannyian megvagyunk győződve arról, hogy egyes személyek változása mit sem változtat a helyzeten, mindannyian tudjuk, hogy a mit a kormány tesz, azt tulajdonképen Tisza teszi, és hogy akármely népre hallgat az elnöksége alatt szolgáló miniszter, az csak egyet tehet, csak egyképen járhat el, azt teheti a mit Tisza akar s úgy teheti a hogy ő akarja.

Bármely oldalát tekintjük hazánk jelen kormányzatának, mindennütt azt a tételt látjuk határozottan előtérbe tolva, hogy dictatura alatt élünk, a legveszedelmesebb dictatura

alatt, mert be van az takargatva az alkotmányosság színeivel. Se dictatura a legnagyobb ezinizmussal tizezik úgy a koronás király, mint a nép nevében.

Avagy mi mást jelent az, midőn a kormány egyes javaslatát a képviselőház egyhangulag kárhóztatván a nyilt üléseken kívül, mégis törvényerőre emelkedik az, mert Tisza egész leplezetlenül hivatkozik az ország színe előtt a koronára, vagy más oldalról azon körülmény, hogy a nép akarata ellenére ülvén helyenk, úgy tünteti fel személyét az uralkodó előtt, mint nélkülözhetlent, mint akiben az ország egész birodalma öszpontosul.

Bizonyynal nincs Tiszának egyetlen párt hive sem, ki ne a kényeszer helyzettel indokolná hozzácsatlakozását; és nem hiszünk embert, kinek helyén van esze és őszinte, hogy be ne ismeré, miszerint e kényeszer helyzet előidézésében Tiszának nagy része van.

Mindamellett a tényekkel kell számolnunk, és úgy venni a dolgokat amint azok vannak. Nem szüntethetjük meg a tényleg létező dictaturát, legalább pillanat alatt nem, azért meg kell világítanunk a helyzetet, hogy ismerjük annak részleteit.

Az új miniszterek hivatalba lépése a levilágosabban beszél az erkölcsi corruptió nagyságáról, melybe süllyedtünk volna, mióta a köpenyeget cserélt miniszter és pártja léptek a kormány padjára.

Nem szólunk az új honvédelmi

miniszterről Rádai gr.-ról. Bár tekintve a körülményt, mely szerint még ma sem kísérheti a nemzet bizalma feltétlenül azt, kit a dinasztia különösen kitüntet, lehetne némi megjegyesünk; nem szólunk pedig azért, mert hivatalba lépése a legkifogástalanabb körülmények között történt. Egy meghalt miniszternek helyébe lépett ő, a kormány pártjából, miniszterelnök javaslatára, király beleegyezésével.

De szólanunk kell a más két miniszter Kemény Gábor br. és Széchényi Pál gr. esetéről.

Az egyik ur már régibb idő óta vezeti a földmívelés, ipar és kereskedelmi tárczát, működése sokak által gáncsolt némelyek által helybenhagyott volt, s most egyszerre ott hagyja ezen állomást és felcsap közlekedési miniszternek. Miért hagyta ott a másik szakmát, miért lépett az ujra. Ki tudná azt okadatolni komoly elfogadható okokkal? Senki!

Mert, hogy helyet csináljon egymásnak s ment, hogy betöltsön egy helyet, melyet önézettel bíró ember hagyott el.

A másik egy pártnak volt tagja, mely a kormány eljárását helyteleníté, ő maga azt mondja, hogy most is oda tartozik ahoz a párthoz, multban kifejtett nézete valóban nem egyezhetik meg a kormány nézetével, s mégis kormányra lépett pártja tudta, beleegyezése nélkül. Miért? Ki tudná azt megmondani!

Erre csak egy felelet van az, mit a tények nyujtanak. A politica i corruptio; csak eb-

ből lehet megmagyarázni a dolgokat. Ma már a magyar képviselőház olyan mint egy bábszínház, Tisza a mutogató, ő forgatja uján és rángatja dróton az egyes képviselőket tetszése szerint; akarattól csak egy párt független, a függetlenség i párt. De hogy e méltatlan üzemeknek valahára vége szakadjon fel kell a nemzetnek zavartétozójából ocsudni s minden utógondolat nélkül csatlakozni e párthoz. Van rá ok, a két miniszter legújabb példáján tul is, elég.

— Aranytoll Kossuth Lajosnak. Kossuth Lajost 80 ik születés napja alkalmából nagyváradi tiszteletgyónő aranytollal lepik meg. A magyar ötvös munkának diszere szolgáló toll ludtoll nagyságu, sulya 80 gramm. A toll szárán következő felirat olvasható: „Kossuth Lajosnak nagyváradi tiszteletgyónő 1882.” A tok, melyben a toll el van helyezve, biborpiros bársonyból készült. Felső részén Nagyváradi cimere van vert aranyból, művészi kivitellel.

— A magyarországi reformált egyház Debreczenben tartott országos zsinatának az egyház szervezetére és az egyházi törvénykezésre vonatkozó munkálatait ő felsége a következő záradékkal hagyta helyben s erősítette meg: A magyarországi helvét hitvallásu evangélikusoknak legfelső királyi engedelmükkel az 1881. évi október hó 31 én s folytatolag az 1882. évi szeptember hó 10-én és következő napjain Debreczen szabad királyi városunkban tartott országos zsinata által az egyház szervezetére nézve alkotott és vallás- és közokt. magyar miniszterünk utján legfelső jóváhagyásunk és királyi megerősítésünk alá hódolattal fölterjesztett jelen egyházi törvényt, ezenel jóváhagyjuk és megerősítjük. Kelt

A „DEBRECZEN” TÁRCZÁJA.

Danton és Marat.

(DUMAS SÁNDOR „Ingenué” című történelmi regényéből.)

HARMADIK RÉSZ.

40.

XII.

A regény fejlődik.

Szerencsére a herceg nem gondolt arra, hogy a tényről személyesen meggyőződjenek! Ajultan vittek be engemet a pikás szobájába, honnét azon kis temetők egyikébe fogták kidobtatni, melyekbe a lengyel urak a Kunemka alatt meghalt társaikat egyszerűen eltemetteti szokták és itt kötözte be sebeimet a pikás az ő módja szerint azaz borogatásokat tett a sebeimre vízbe és sóba áztatott vászonból.

„On azt mondja: sebeimre, — jegyzé meg Danton, ki nem igen indult meg házigazdája szenvedésén; — azt hittem, hogy azt fogom öntől hallani, hogy ön számtalan mennyiségű ostor csapást kapott légyen.

„Igen — mondá Marat, — de egy ügyes hóhér, mindig egy és ugyanazon helyre csap, és a tiz csapás egyetlen egy bevágást okoz, borzasztó sebet, melyen keresztül a lélek a vérrel együtt kifoly.

„Nos, a só jó szolgálatot tett önnek ugy-e? — kérdezé Danton.
„Este felé — vasárnap volt — emlékezem reá, mert e napon Obinska kisasszonynak Czentiriski hercegnél kellett volna ebédelnie, hol Stanislaus Károly ur ebédelt; ostenfélé meglátogatott engemet a szabaditóm; ki voltam merülve, alig volt erőm, hogy szememet felnyissam, a fájdalom mindig felkiáltásokra ösztönözött.

„Mindenké meghaltam hiszi itt őnt, mondá latinul — és ön merészel kiabálni?
„Válaszolám neki, hogy az akaratlanul történik.
„Ha az ur, vagy a kisasszony hallanák önt — mondá — akkor vége lenne önnek — és ön ugyanazon büntetést kapnám, melyet ön kapott.
„Igyekeztem aztán kiabálásaimat mérsékelni, sőt elfojtani, de e közbe kezemet számra kellett nyomnom.

„It van az ön pénze!” mondá, erszényemet kezembe adván, melyben meggazdálkodott 400 frt volt; „az ur nekem ajándékozta azt, az ön többi hagyatékával együtt, de pénz nélkül nem tudna ön elszökni, és önnek szöknie kell.”
„Mikor?” kérdém féltéken.
„Tüstént!”
„Tüstént? — nem örült ön? Alig tudok csak mozogni is.

„Ezen esetben” — mondá közömbösen barátom, ez esetben szétrobantam az ön koponyáját egy pisztoly lövés által, s ön nem szenved többé, én pedig nem élek folytonos gyötrelomben.

„Ugyan akkor kinyújtá kezeit a kandaló mellett falon függött pisztolyok felé.
„Ej,” — mondám panaszó hangon, — „miért szabadított meg ön a kancsukától, ha most megakar ölni?”
„Én megmentettem önt, mert az ön erélyébe bízam, s reméltem mert azt gondoltam, hogy én önt még ma este lábra fogom állítani, forintjait önnek átadom és

kivezethetem önt a kastélyból... egész Varsó kapujáig, ha meg kellene lenni; de miután ön maga magát elhagyja, minthogy ön midőn a legnagyobb sietséggel szöknie kellene kijelenti, hogy mozogni sem tud, s miután végre ha ön itt marad, velem együtt veszedelembre rohan, akkor jobb ha egyedül ön jut tönkre.”
„E szók és határozott taglejtései, mely azokat megelőzték, határozatra kényszerítettek, föl keltem, nem kiabáltam többé daczára borzasztó fájdalomaimnak.”
„Szegény ördög” — mondá Danton — „ugy tetszik mintha látnám önt.”
„Oh! igaz van önnek szegény ördög? Vértől nedves ingemre egy köpenyeget vettem fel; a pikás beie dugta zsebembe tárczámot, kezemnél fogva tovább vezetett, és félreeső utakon a városba vitt. Minden lépés, melyet tettem, csaknem kisoritá lelkemet belőlem. Halottam, hogy Czarterisky palotában tiz órát ütött az óra, és Venton mondá nekem, hogy most már elhagyand, mert nem vagyok többé veszélyben; tiz órakor tisek az utcák, és ha egész egyenesen megyek tovább azon utcában, melyben vagyunk, öt perc múlva a városon kívül leszek.”
„Megköszöntem neki, mint az ember az élet megszabadítójának tettét megköszönni szokta. Felajánlottam neki, hogy ossza meg velem a 400 forintom; visszautasítá azt, viszonzá hogy nem sok az arra, hogy Franciaországba jussak, amit oly gyorsan megtenni, a mint csak lehet, — ajánlotta.

„A tanács jó volt; nem is kívántam én se mást, minthogy azt kövessem. Szerencsétlenségre a kívánság egyedül tőlem

magamtól, — de annak keresztülvitele a véletlenségtől függött.

XIII.

Marat kalandjai miképen vegyülnek össze egy királynőével?

„Tervem vagyis inkább azon derék emberé ki megszabadított egészen elkészült. Bár engemet a szökésre uszolt, mégis belátta a pikás, hogy én megszobaitva, amint voltam, közvetlenül nem szökhettem. Egy nyugvó helyet gondolt ki tehát számomra.

„Mihelyt a városon kívül voltunk egy mérföldre attól, sógorai egyikénél, minőségére nézve szénégetőnél, fognék lakni, ki engemet csak a Mihály név megnevezése után fogadna be magához. — Mihály! — én elfelejtettem mondani önnek hogy az a pikás neve volt. — Itt az erdőség közepette elrejtözve maradnék mig meggyógyultam, és láthatatlan lennék azon pillanatig melyben erőnek érezném magamat, hogy Poroszországba vagy Flandriába eljuthassak; vagy ami még jobb, hogy Dánzigban hajóra ülvén, Angliába utazzam.

„De ama valami, mely az ember végétét vezérli, éjjel azzal foglalkozott, hogy terveimet és sok másokat összezevarja; ezt csak azért mondtam légyen, — hogy ön engemet izetlenséggel ne vádoljon.

„Mint ön tudja vasárnapunk volt — szeptember egyik vasárnapján az az szept. 3 ka 1771-ben.”

(Folyt. köv.)

Table with exchange rates and prices. Columns include 'Célszó', 'Árfolyam', 'penz', and 'ár'. Rows list various items like '100 frank', '100 rubel', etc.

Vertical text on the left margin, likely a continuation of the article or a separate notice.

Schönbrunnban, 1882. évi október hó 11-én. Ferencz József. s. k. Trefort Agoston s. k.

A csikszeredai választókerületben, az ottani függetlenségi párt nagy népgyűlést fog tartani, melyen Ugron Gábor és Orbán Balázs is részt vesznek. A népgyűlés célja, szervezni a kerület függetlenségi pártját és jelöltet állítani fel.

A kormányparti sajtó és a — statárium.

A világ minden kincséért félre ne értsenek bennünket drága olvasóink. Magára az ós elemre állítjuk, hogy e cím semmi olyat nem akar kifejezni melynek azt az értelmét lehetne adni, hogy a kormányparti sajtóra tartoznék a statárium, bár nem egy ember lehet széles e hazában ki ennek a fránya hivatalnak a jelvényét azt a szűkre szoruló burkocskát nem minden alap nélkül kívánna az olyan újságírók nyakára, a kiknek az a hivatásuk hogy pénzért hazudjanak és gyalázkodjanak a kormány érdekében és a kik közzé tartozik minden bizonytal a helybeli „D. D.” tisztátalan pennája (ó) munkatársa is; mi nem akarnánk ilyesmit értetni, a boldogtalan címet a „D. E.”-ből vesszük, hol az így hangzik: „A statárium és a szél-sóhal”. Ilyes nemű címek kilelésére a mi elménk nem elég rugalmas. Iyesmí csak olyan ember fejében fogamzhatik meg, ki végtelen megromlott lélekben és erkölcsben — egyaránt, olyan ember fejében, mint a „D. E.” néha (T), néha (Z) néha (Ó) val jelzett stb. munkatársa.

Hozzá vagyunk szokva, hogy e furfangos urtól a legagafurtabb hazugságokat, ferditéseket és rágalmatokat olvasva még csak rá se figyeljünk. Ma sem szólnunk egyébb állítására, csak egyedül arra, midőn említettük cím alatt közölték ezeket végén azt a vádat mondja ki, hogy Mocsary képviselő azáltal, mert a belügyminisztert a pozsonyi tüntetések alkalmából kéretlenül kiadott statáriális rendelet iránt interpellálta, pártját kompromittálta a külföld előtt...

Teremtő egy isten! Hová jutottunk. A jogvédője ha felelmi szavát Magyarországon, egy magát tisztességesnek tartó lap által kompromittáló dolog elkövetésével vádolhatik. Nem véletlenségből mondott „magát tisztességesnek tartó lap” mert a szerkesztőség felelős a dolgokért mik a lap hasábjain megjelennek, ha azt tiitakozó megjegyzéssel nem kíséri, úgy a szerkesztőség vélekedését is kitejézik azok, bár ott legyen is az (ó).

Maga Tisza nem mondta, hogy törvényes volt intézkedése, csak annyit mondott, hogy szükséges volt úgy tennie, s a „D. E.” az ily intézkedések iránt emelt aggódó kérdést kompromittálónak tartja egy pártra nézve.

Nem é a hirlapi szédelgésnek egy neme ez? Mondtuk már fentebb mit tartunk (ó)-ról, de fáj nekünk, hogy egy helybeli lap, mely magát, legmagyarabbnak nevezte előfizetési felhívásában, ily vastag alacsonyagra vállalkozik világos tények kézzelfogható meghamisítását tálalván fel olvasói elé.

Ha kompromittálásról van szó külföld előtt vagy bár hol ez ügyből kifolyólag, úgy azért a vád Tisza Kálmán illetéki, azt ki egy társadalmi mozgalmat rablók és zaitványok merénylete gyanánt tüntetett fel híres statáriális rendelete által.

Kisebb baj az, hogy a rendelet törvénytelen adatot ki, mint az, hogy egyáltalán kiadott és módot nyújtott arra, hogy a külföld megerősödjék ismét alig megingott nézetében, melyszerint barbarok betyárok és rablók vagyunk. A részletek, hogy a zavargók nem magyarok voltak, hogy mégcsak verekedés sem történt, hogy a zsidók ingerölték a kedélyeket, hogy a nép csak rombolt de nem rabolt, nem jutnak a külföld elé, és ha oda jutnak is mind elmosódnak ama tény előtt, hogy a zavargás alkalmából Magyarország belügyminisztere statáriumot rendelt. A külföld ezután itél.

S ha azután barbároként tekintenek bennünket, ki okozta azt, eltekintve a zavargók és a zavargásra okot szolgáltatottaktól, mint maga Magyarország belügyminisztere.

Mi gondoltuk, hogy e kérdésben a kormányparti sajtó is becstelen lélekkel fog itélni és ha itélni nem mer, legalább halgat, elszomorít bennünket a csalódás, a tények kézzelfogható bizonyítják, hogy ott lelkismeretre hiu képzelődés számítani hol a corruptió már régóta tanyát vert.

A Petőfi-szobor leleplezése.

Vasnap történt meg a nagy költő szobrának leleplezése óriási résztvevő közönség jelenlétében.

Az ünnepély az akadémiában kezdődött, itt gyűltek össze a megyék és városok küldöttei, diszruhás képviselők, az írók és művészek, a kormány tagjai.

Ráth Károly, Budapest főváros polgármestere tartott szép megnyitó beszédet, s átadta a szót Jókai Mórnak.

Jókai Mór emlékbeszédéből.

— Petőfi Sándor felett. —

Épen most negyven éve annak, hogy először találkoztam vele; és annak, hogy utóljára beszéltem vele, Budavár ostroma alatt, harminczhárom esztendeje mult már.

Fizikus diák voltam Pápán, mikor először megláttam az utcán, kopott fekete gallér köpönyegben, gyűrődött kalapban, meztelen nyakkal. Szobatorám, a kivel együtt mentem fel a kollegiumba, már ismerte, s rákiáltott: „jó reggelt bus magyar!” Ez volt a tréfás guny neve. Mindenkinek volt. Engemet úgy hittek, hogy „Jámbor.” — Nem fogadta a köszöntést, mindig olyan léptekkel járt, mintha tárgyalogolna. Iskolában nem igen találkoztam vele. Ezért kezdtem lenézni. Hanem a helyett verseket írt, s azokat a „Képzőtársaság” gyűléséin elszavalta. Ekkor kezdtem rá irigykedni. Aztán megtudtam, hogyan él? Elhagyatva mindenkitől, studiumokat másol urfiak számára. Ekkor kezdtem megbecsülni. Mikor elváltunk, akkor már szerettem.

S ez a kopott, lenézett, nyomorgó gyermek már akkor tudta, hogy az ő szívében egy csillag lakik, a mely fel fogja őt vinni olyan magasba, a mennyire egy nemzet firmamentuma terjed, s mikor már minden porrá vált rajta, akkor fog ez a csillag legényesebben ragyogni.

Most itt állunk az ércszobra előtt. Magyarország metropolisának az ő nevével hívott egyik diszterén.

Aztói a soproni faköpnegyedtől, melynek deszkafalára első verseit felírta, ennek a szobornak a talapatáig — mily hosszú ut!

S most azt kívánjátok tőlem, hogy írjam le azt a hosszu utat én, a ki nyomában jártam.

Ha csak egy költő, egy jó barát, egy nagy ember életét kellene leírnom; csupán az adatokra kellene visszaemlékezni, józan, hideg műtészettel bírálatt alá vennem az alkotott műveket s aztán — nincs könnyebb, mint a holtakat felmagasztalni! de az a hét év, melyet Petőfi meteorja végig húzott tűzvonalaként nemzetünk egén, maga egy korszak, s az olyan korszak, a milyen nem volt és nem lehet többé.

Volt egy varázsálomra bűvölt magyar nemzet, melynek nem volt szabadsága és mely nem érezte azt, hogy nincs szabadsága. A szellem kezén bilincs volt, a nép nyakán járom. Cenzúra és jobbhagság. Ezt a népet álmból felébredtetni, ezt a szabadságot vallási dogmavá felelmelet támadt egy Petőfi.

Nem elég ide az emlékezet: az élő érzéseket kell újra felidézni, a mik akkor hevíték, ösztönözték a kortársak szívét: fel kell szítanom azt a csodatevő lángot, melynek kohójában aczéllá vált a jellem, aranynya a gondolat. Nem tudom, rátalálok e még?

De hiszem, a ki meg akarja ismerni Petőfit, olvassa végig a költeményeit: azokban ő maga úgy kidomborítja, úgy megalakítja saját lényét, hogy kész a szobor minta, csak érczet kell bele önteni, s ott áll a szobor.

S minden vonás, a mivel alakját körvonalozza, való, s minden hangulatnak megfelel az ő életének és a korszaknak kiváló egy egy nevezetes eseménye, csendes folyása, megrázó katastrófái.

Semmi tulzás, csupa valóság mindaz, a mit arról a nyomorról ír, a mivel élte délpontjait küzködni kellett: de az mind nem a könyörködés panasz hangja: sorsdaczoló önguny, gyakran könnyelü humor tör ki belőlük: mint a Debreczeni emlékekben, a Téli végén, a Sovány öszben, Tompához írt leveleiben, — Kis lak áll a nagy Duna mentében, a miben titkolja anyja előtt balsorsát: „oh ha tudná mily nyomorban élek, megrepedne a szíve szegénynek!” csak az „utolsó alamizsnában” csap át az elegikus hangba: s aztán a mi e hangulattal rokon; a megdöbbentő látványok, halálsejtelmek oly megdöbbentő látványok, igazságot tanúsítanak; de még azokkal sem akar senkit busítani: „daloljátok majd sirom felett holt bajtársatok dalait.”

De lelkét, testét nem törli meg se nyomor, se szenvedés. A tél hidege ellen

betakarózik büszkeségébe, s oh mily magasztalva dicsóítja a száraz kenyeret és a koldusbotot!

Tanuja vagyok, hogy ez érzések mind valók. Együtt életem vele gyakran: tudom, mennyit nélkülözött, s segélyt legjobb barátjától sem fogadott el soha: s mikor egy ízben egy ünnepély emelésére irandó költeményért egy, az ő költeményei közt tetemesnek mondható összeget kínált neki Pest város hatósága, arra egy monumentális gorombaság volt a válasza. Megdicsérni valakit versekben pénzért; még ha nagy ember is! Ilyet nem fog Petőfi tolla soha!

Szülői is szegények voltak; az apja, az egyszerű külvárosi mészáros, még azonfelül ki is tagadta, a mért színészszerű lett: — és mégis mennyi gyöngésséggel halmozza el őket? Egész jelleme átváltozik olyankor: gyermekké lesz, mikor fejét anyja ölébe hajthatja. Könyekre indít; maga is lemond dicsvágyáról, fényes ábrándjáról, mikor az édes otthon csendébe visszavisszatér: inti az öcsését testvéri szavakkal, hogy szülőit ápolja, s áldja az ott-honi fekete kenyeret. Aztán biztatja szülőit, hogy ha ő neki egyszer módja lesz benne, majd milyen jó dolguk lesz nála. Nemcsak énekelte, hanem meg is tette. —

Nem volt már se lant, se kard. Azt dalolta egykor „A szerelem mindent pótol s a szerelmet nem pótolja semmi!” — Pótolta-e?

S közelgett az idő, hogy nem lesz se hazá, se nemzet, se szabadság...

Bizony meg voltunk mi halva mind a ketten; s vártuk, hogy a sírgöröngy, az összeomló hazá kit hová temet el?

En meg aztán megpróbáltam kiturni magamat a sírból s újra kezdeni az életet; de ő azt mondta, hogy hazamegy a maga helyére, az égbe.

Volt egy ember, a ki Petőfit úgy szerette, mint a fiát! Bem tábornok: ahhoz tért vissza: nem harcolni már, hanem csak meghalni. Hisz a kardját is elajándékozta másnak. Azt a híres tenyérsi szeles paltot, a mit ő maga guillotinnak nevezett. A döntő ütközetet a csataterén nézte végig, de fegyvertelenül.

Az a bolond kozák, a ki őt leszurta, egy egész templomot ölt meg, tele istenséggel!

Azt mondják: szép halál az ilyen; én pedig azt mondom: hogy jó halál volt!

Magyarország elbukásával Petőfinek az élete be volt fejezve. Számára ezen a planetán többé nem lehetett hely. Utolsó költeményének címe „Szörnyű idők.” S a mit elmond, azzal végzi „vajjon, a ki ezt a történetet hallja, nem veszi-e egy örült, rémtülesteli zavart ész meséjének?” Hát a mi idők azután következtek! Azokban igazán meg kellett volna neki örülnie. A halált nem félté soha: de van egy költeménye: „A munkácsi várbán”, ennek a refraineje: „Oh de ez a börtön: Ettől félek!” A honnan mások megöszülve jöttek, ő onnan megörülve jött volna elő.

Jól járt, hogy meghalt! mi a kik megmaradtunk, mentül tovább toljuk az éveket egymásután, folyvást kisebb leszünk, míg az ő alakja, mentül tavolabbra halad az időben, annál magasabbá nő fel.

Jól történt, hogy porait szétszórták a szelek: így minden magyarnak jut belőle egy porszem, s minden porszemében él a hazaszeretet.

Most ércszobra előtt állunk. Én azt hiszem, hogy maga is jelen van. —

A szellemnek ott kell lakni a szoborban, mit az igazságosító utókor megörökítésére emel.

Ez a szobor lát, érez és gondolkodik.

S a szellemek igazságosok: világosan látnak s szenvedély nélkül itélnék.

Láthatja ez érző, gondolkozó szobor, mi történt azóta, hogy szelleme a földet elhagyta?

A népszabadság, melyet ő még, mint gyémántot, keresett, és megtalálva annak tartogatott, ma már közönséges, de hasznos utóltó kavics: felthetetlen, elveszítetetlen...

Láthatja Budapestet, s itélhet felőle, hová emelkedett, metropolissá lett az a város, melyről ő egykor oly tréfásan énekelte?...

Láthatja, hogy a mit a „vasuton” írt dalában ábrándul óhajtott, hogy Magyarország át legyen halózva száz vasúttal: ime teljesült „ha nincs elég vasutok, törjétek össze lánczaitokat s lesz elég.” Éz is megvan: nincsenek lánczok...

Láthatja, honvédsereg újra fennáll: sünkba.

erőben, hazaszeretében a régivel versengő: hogy Magyarország nem félti jövőndjét semmi ellenségtől többé...

Láthatja, hogy van erős pártküzdés, élet egész hazaszeret!

Láthatja, hogy van szabad sajtó, egész légiójával a szellem harcosainak s az olvasók száma egész tábor: egész ország! S a harcosok között nincsen egy sem, a ki ne a szabadságot, a hazaszerettségét védené: ha volna, nem lenne, a ki olvassa...

Láthatja, hogy szépirodalom, tudomány, művészet, ipar és kereskedelem mind úgy megerősült, úgy megőregedett, hogy Magyarországnak nem kell többé könyörögni, hogy észrevégyék; helyét a mivel világbán.

Es láthatja, hogy az, a mit kincsen hagytott hátra: lángelke művei százezrenyi számban vannak elterjedve széles e hazában; s otthon vannak a fűr disztemének mozaik asztalán épen úgy mint a földmives mestergerendáján. Szarvaik is nőttek; berepülték már a kerek föld világot. Az a német nemzet, kivel annyit viszálkodott, maga nyitott utat szellemkincseinek a széles világbá: francziák, angolok, olaszok és svédok, lengyelek, spanyolok világot gyűjtöttek nála: verseit átmentek az oceánon az új világbá: meglátogatták Japán, még Chinát is! s mint a nap, úgy tértek vissza kelet birodalma felől. Es minden földön, a mit bejártak, hirdették a magyar dicsőséget...

Es nem hiába hirdették: azt is jól láthatja.

S aztán hallgathatja, mit sutog féllebo a korszellem nemtője.

Hogy minden haladni fog előre a magasság, a tökéletesség felé. Beszéli fog neki a jövőndnek olyan titkairól, mikől még a szobor szívének is meg kell dobannia.

Tán csak az én káprázó szemem látják; de nekem úgy tetszik, hogy mikor e néptenger körülözlöni őt: a szobor érczarcuzatán dicsóult mosolygás tulvilági derengése ömlik át.

Ah, jönnek még idők, a mikor e szobornak a szíve úgy megelik gyönyörűrei, hogy annak hőségétől a szobor izzóvá lesz s világítani fog az éjszakában!

A nagy hatást keltett szép beszéd után a közönség a Petőfi térre vonult, s miközben Ráth beszédét megtartá, a szoborról lehullt a lepel. A fenéges má láttára a közönség lelkesen éljengett. Ezután a dalárda a „honfidalt” és a Hymnust énekelte.

Este bankett tartattott, melyen mintegy 150-en vettek részt, jobbara az irodalmi világból.

UJDONSÁGOK.

* Thaly Kálmán országgy. képviselő ur a ma d. e. folyamán számos tisztelői kíséretében meglátogatta a főisp. muzeumot, fizicai szertart, a historiai tevezetességi oratóriumot és az anyakönyvtárt.

Az ifjuság mindenütt kitörő lelkesedéssel fogadta forrón szeretett képviselőak személyében a nagy költőt, a kitől történeszt s mindenek felett a rendületlen hazafit, s több ízben, különösen pedig az ifjusági könyvtárban és olvasó helyiségben való megjelenése alkalmával hasány éljenzéssel fogadta. A főiskolából történt eltávozása után az emlékkertben lévő honvédmélieket, Csokonai szobrot s városunk még egyéb figyelemreméltó nevezetességeit tekintette meg a képviselő ur.

* Hajdumegyé ujonnan kinevezendő főispánjára vonatkozó közleményünk a kormány felhivatalos lapja a „Nemzet” mult szombati számában megczáfolta, mondván, hogy az nélküli minden alapot. Noha beismerjük, hogy a „Nemzet”, idevonatkozó értesülést beavatott helyről vehette, mindazáltal közölt hírunk hitellességére vonatkozólag annyit irhatunk, hogy azt a beavatott körökhöz szintén közel álló egyentől kaptuk. S így, ha a közölt hír nem teljesült is valónak, annak mégis alapja lehetett, a minthogy mi azon hírt nem is mint bevégzett tényt jeleztük. — Egyébként legujjabban vett értesüléstünk szerint a főispáni állásra Szilágymegyének imént leköszönt alispánját Dull László emlégetik, kinek távozását Szilágymegyében felette sajnálják, mivel benne a megyé egy tevékeny és erélyes hivatalnokát veszített.

* A Petőfi-szobor leleplezésére a fővárosba felutazott két tagu hatósági küldöttség ma reggel érkezett vissza városunkba.

* A tankötele...
* A debreczei...
* Az üstökös...
* Kegyeletle...
* Adakozás...
* Halálozás...
* Roszk kut...
* A városház...
* Utonállás...
* Az anygalo...

talos összeírása a vá...
Jelenleg...
* A debreczei...
önképző és betegse...
fa fenálló, egy le...
újbol szervezni óhaj...
egylet rendez, alapít...
valamint a városban...
pártolók, kik az egy...
óhajtanának lenni, ho...
esztörtökön este fél...
let csapó utcai ho...
szervezködő gyűlésre...
kedjenek.

* Az üstökös...
oly számosan szokta...
éjjel egy részében...
fénylett az éjszakke...
az éjjel csakhamar le...
eltakarta a ritka látv...
egy időre, az e czélt...
boszuságára.

* Kegyeletle...
illetőségű elmebeteg...
óta városunkban kis...
ítteni rokonai, mint h...
lenebb bánásmódban...
hogy gyámolitanak. I...
va több ízben ártit...
előjáróságának, mely...
még csak válaszra se...
nyí hivatali, mely az...
meg Hajdumegyé ali...
riességi szempontból...
elmebeteg nő kórház...
gyermekének biztonsá...
Az ügyben az alispán...
eddig semmit, s az ő...
városban utczáról ut...
sok könyörületesség...
a másik után. Nyilvá...
a dolgot csupán azért...
lyen felszólalásunk...
lenne.

* Adakozás...
roknál emelendő en...
gyűlés megbizása foly...
vatal gyűjtést eszkö...
nye 400 forint.

* Halálozás...
K...
beli polgár ma regge...
elhunyt. Temetése hol...
után két órákor a bá...
szánu háztól történi...
rai felett.

* Roszk kut...
A...
környékbeli lakosok...
nak akadva az ivóviz...
utcai kut ugyanis ma...
sen meg van romolva...
kiszervezetének ross...
lehet gyorsan vízhez...
viz is tisztátalan, ug...
ha e tekintetben a m...
a városi kutak jó ka...
ködni tartozik, ez ug...
s a lakosokat a ke...
elvégre kisegíteni tör...
ben és egyéb helyis...
lámpákat alkalmazna...
nagy termet, közeleb...

* Utonállás...
F...
egy Győri Sándor ne...
ter ment Döszeg felé...
uton a kölyi határsz...
ember rókáltott: „m...
mester rozsat sejtve...
egy füz bokor mögé...
felnyitva annak első...
frtját czipjé szárába...
ban a második rekes...
közelebb volt az ut...
erre tárczáját zsebébe...
kig begombolá. Az ü...
érve megragadta s...
megtámadott mester...
nincs nála egy kr. se...
rohan meg két czink...
tusával erősen hátba...
begombolt kabátját fe...
a még benne maradt...
ezzel az itéstől elka...
hagyva, mindhárom...

* Az anygalo...
Egy három tagból áll...
sulat ütötte fel Thá...
ban Kőlyön. A társ...
után f. hó 8-án tartot...
községház tanácsterm...
reműködése mellett. H...
kező darabok u. m. a...
linári baka és Salam...
kit senki nem szeret...
dékul az anygalok ka...
néma csoportozat mük...
mutatva. — Boldog k...
mennyi tömérék élve...

